

๒.๔ การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่อำเภอ

๑) ด้านเศรษฐกิจ

อำเภอเชียงของ มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอเชียงของ ประกอบด้วย ข้าว ยางพารา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง และลำไย โดยในห้วงระยะเวลาของปีที่ผ่านมา ในพื้นที่มีการเพิ่มพื้นที่ปลูก มันสำปะหลังมากขึ้น ส่วนพืชชนิดอื่นๆ นั้นยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกมากนัก ควรส่งเสริม การเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง เน้นกลุ่มอาชีพต่างๆ และจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพในการ ประกอบอาชีพ

ในด้านการมูลค่าสินค้านำเข้าและส่งออกผ่านด่านศุลกากรเชียงของ มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น ในระดับปกติคือ ประมาณ ๘-๑๐% ต่อปี โดยสินค้าที่นำเข้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทพืชผัก ผลไม้ ดอกไม้ เครื่องจักร-อุปกรณ์และแก๊สอาร์กอน ส่วนสินค้าที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทเครื่อง อุปกรณ์-บริโภค วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง ผลไม้ น้ำมันดีเซล-เบนซิน เนื้อสัตว์แช่แข็ง ข้าวสาร และน้ำตาล เป็นต้น

อุปสรรคที่สำคัญของอำเภอเชียงของคือ ปัญหาทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นราคาผลผลิตทางการเกษตรที่ตกต่ำ อุทกภัยที่สร้างความเสียหายให้กับพื้นที่เกษตรกรรม ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ที่ชำรุด ไม่พร้อมต่อการรองรับการเปิดใช้สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ ๔ และปัญหาแรงงานต่างด้าว

๒) ด้านการเกษตร

อำเภอเชียงของมีพื้นที่ทำการเกษตรค่อนข้างมาก มีแหล่งน้ำเพียงพอต่อการทำ การเกษตรและเลี้ยงสัตว์ เช่น ในพื้นที่ตำบลริมโขง ตำบลศรีดอนชัย ตำบลศรีง ตำบลบุญเรือง ตำบลสถาน ตำบลห้วยซ้อ และตำบลเวียง บางส่วนยังมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเลี้ยงสัตว์ใหญ่ เช่น โค กระบือ ได้ เนื่องจากมีวัสดุเหลือจากการทำการเพาะปลูก เช่น ฟางข้าว หรือเปลือกข้าวโพด รวมทั้งยังมีพื้นที่ที่สามารถส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ได้

อาชีพหลักของประชากรในอำเภอเชียงของส่วนใหญ่จะทำการเกษตร คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน รวมทั้งเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสัตว์จะเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ สภาพการเลี้ยงสัตว์ในบาง หมู่บ้าน เกษตรกรเริ่มหันมาทำอาชีพเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น เนื่องจากสินค้าการเกษตร จากการเพาะปลูกมี รายได้ต่ำลง ความต้องการปศุสัตว์บางชนิด เช่น โค กระบือ หรือไก่พื้นเมือง เพิ่มขึ้น

การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่อำเภอเชียงของส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายย่อย เลี้ยงสัตว์เป็น รายได้ให้กับครอบครัว การเลี้ยงโค-กระบือเป็นฝูงมีน้อยลง เนื่องจากพื้นที่เลี้ยงสาธารณะมีจำนวนน้อยลง แต่เมื่อมีการเปิดสะพานเชื่อมอำเภอเชียงของกับเมืองห้วยทรายของ สปป.ลาว และมีถนน RmA เชื่อมถึง ประเทศจีนตอนใต้ ความต้องการโค-กระบือ ในท้องตลาดมีความต้องการสูงขึ้น

ประชากรภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการทำงานในภาค การเกษตรส่วนใหญ่เป็นการทำงานแบบฤดูกาล การขาดสวัสดิการ และการคุ้มครองแรงงานจึงเป็นปัจจัย ที่ผลักดันให้แรงงานในภาคการเกษตรมีการอพยพเข้าสู่นอกภาคการเกษตร ทั้งในรูปแบบของการ

เคลื่อนย้ายแบบชั่วคราวและถาวร ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะในช่วงฤดูเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว

เมื่อพิจารณาสัดส่วนสมาชิกในครัวเรือนเกษตร พบว่า สมาชิกในครัวเรือนเกษตรที่มีอายุมากกว่า ๖๕ ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงว่าประชากรภาคการเกษตรมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น ซึ่งประชากรกลุ่มนี้จะต้องเป็นกลุ่มที่ภาครัฐต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพราะนอกจากจะเป็นผู้ผลิตอาหารเลี้ยงคนในประเทศแล้วยังเป็นกลุ่มคนที่มีฐานะความเป็นอยู่ด้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ ในสังคม

๓) ด้านสังคม สาธารณสุข การศึกษา

จากสถานการณ์ในปัจจุบัน อำเภอเชียงของมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก แม้จะเป็นเมืองที่เป็นทางผ่านเพื่อเข้าไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็ตาม แต่หลังจากที่มีการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ ๔ (เชียงของ-ห้วยทราย) รวมถึงการประกาศเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทำให้อำเภอเชียงของมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในการนี้ อำเภอเชียงของมีการเตรียมความพร้อมสำหรับแนวโน้มที่จะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยการออกตรวจตราจัดระเบียบสังคมเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรม ความผิดกฎหมายต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง จับกุมและดำเนินคดีกับสถานบริการ สถานประกอบการ หอพัก ร้านเกมส์ และแหล่งอบายมุขอื่นหรือจุดเสี่ยง ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

นโยบายที่สำคัญประการหนึ่งคือ การสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนและสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาความเปราะบางวัฒนธรรม สร้างความตระหนักให้ท้องถิ่นเห็นคุณค่างานด้านศิลปะและวัฒนธรรม และร่วมกันอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น โดยการส่งเสริมกลไกสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อสืบสานวัฒนธรรมอันดีงามของไทย โดยการปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาติ นำทุนหรือมรดกทางวัฒนธรรม มาใช้เพื่อสร้างคุณค่า/มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตลอดจนการสร้าง ความเข้าใจและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมอันดีระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน

ในด้านสาธารณสุข อำเภอเชียงของ อัตราเกิด อัตราตาย มีแนวโน้มลดลง โรคที่พบอันดับต้นๆ ของผู้ป่วยนอก ได้แก่ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ซึ่งเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการบริโภค ส่วนด้านผู้ป่วยใน โรคอันดับต้นๆ ได้แก่ โรคปอดบวม ภาวะอาหารกับลำไส้อักเสบ โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง สาเหตุการตายที่สำคัญ ได้แก่ มะเร็ง ไตวาย เป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการบริโภค เช่นเดียวกับผู้ป่วยนอกสาเหตุการตายจากอุบัติเหตุ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับสถิติที่ผ่านมา

ด้านการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางฯ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของทักษะการคิดวิเคราะห์ การฝึกใช้ความคิดและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ และนำไปพัฒนาประยุกต์ใช้ได้กับการ

อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนยังขาดโอกาสในการลงมือปฏิบัติจริง การทดลอง และการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง และสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายของหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างถ่องแท้ สามารถนำไปถ่ายทอดแก่ผู้เรียน และสามารถประยุกต์ใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและแรงงาน

การประกอบอาชีพของประชากรในพื้นที่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๓๕% รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๔๖%

อำเภอเชียงของมีจุดแข็งในด้านการเป็นที่ตั้งของสะพานข้ามแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างไทยและลาว และถือเป็นหนึ่งในเส้นทางเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ เป็นจุดผ่านแดนถาวรระหว่างไทยและลาว สินค้าส่งออกที่สำคัญคือ สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องใช้ไฟฟ้า และวัสดุก่อสร้าง ส่วนสินค้านำเข้าจากลาวที่สำคัญคือ ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ของป่า และผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น นอกจากนี้ อำเภอเชียงของยังมีข้อได้เปรียบทางสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเกษตร และประมง โดยเฉพาะการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดทางธรรมชาติ

ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาของเชียงของคือ การเป็นเมืองศูนย์กลางการเปลี่ยนถ่ายและกระจายสินค้า (Logistic City) โดยมีโครงการรองรับอยู่หลายโครงการด้วยกัน เช่น โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในส่วนของการพัฒนาโครงข่ายถนนในพื้นที่ เพื่อสร้างการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ ๔ โครงการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก (บริเวณโครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชียงของที่อยู่ในด้านศุลกากรเชียงของ) อย่างไรก็ตามการเจรจา ด้านกฎระเบียบ และการสร้างความร่วมมือทางการค้าและการขนส่ง ก็ถือเป็นอีกประเด็นสำคัญในการรองรับเป็นเมืองอุตสาหกรรม การพัฒนาด้านพาณิชยกรรมและแรงงาน

๕) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อำเภอเชียงของมีพื้นที่รวม ๘๐๐.๔๖ ตารางกิโลเมตร โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ป่าไม้ มีสัดส่วนการใช้พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรม ๔๗๒.๖๖ ตารางกิโลเมตร (ร้อยละ ๕๙.๐๕) พื้นที่ป่าไม้ ๒๘๕.๓๖ ตารางกิโลเมตร (ร้อยละ ๓๕.๖๕) พื้นที่ชุมชนและที่อยู่อาศัย ๒๐.๔๒ ตารางกิโลเมตร (ร้อยละ ๒.๕๕) พื้นที่อุตสาหกรรม ๐.๓๓ ตารางกิโลเมตร (ร้อยละ ๐.๐๔) พื้นที่แหล่งน้ำ ๐.๘๗ ตารางกิโลเมตร (ร้อยละ ๐.๑๑) และพื้นที่อื่น ๆ ๒๐.๘๓ ตารางกิโลเมตร (ร้อยละ ๒.๖๐)

อำเภอเชียงของมีพื้นที่ป่าไม้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นป่าไม้กระยาเลย โดยมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติจำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ ป่าแม่โขงฝั่งขวา ป่าดอยขมิ้นและป่าน้ำแห้ง ป่าน้ำม้าและป่าน้ำช้าง ป่าดอยหลวง ป่าน้ำยาวและป่าน้ำซ้อ ป่าแม่อิงฝั่งขวา-ป่าแม่ยาว (พื้นที่บางส่วนคาบเกี่ยวอำเภอเวียงแก่น)

อำเภอเชียงของมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๒๐๑,๐๘๓.๗๔ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๗.๔๑ ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้กระยาเลย พบว่า พื้นที่ป่าไม้ในอำเภอเชียงของมีแนวโน้มการ

เปลี่ยนแปลงลดลง โดยมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น

๖) ด้านความมั่นคง

การรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน ปัจจุบันยังคงมีการกระทำผิดกฎหมายตามแนวชายแดนอยู่ เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระราชบัญญัติศุลกากร พระราชบัญญัติตรวจคนเข้าเมือง และพระราชบัญญัติป่าไม้ การกระทำความผิดอาชญากรรมด้านสัตว์ป่าและป่าไม้ ซึ่งจะทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น ควรมีการจัดระเบียบชายแดน การให้ความรู้แก่ราษฎรตามแนวชายแดน และการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

๒.๕ ภาพรวมของบริบทอำเภอ Context Map